

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 12
DECEMBER
1925

PUB

ETT VIKTIGT SPÖRSMÅL

Ä R Ö R D N A N D E T A V BEKLÄDNADSFRÅGAN

Inköp av kläder är ju i viss mån en förtroendesak och det är ingen tillfällighet, att den mest nogräknade publiken i fullaste förtroende vänder sig till

Paul U. Bergström ^{A/B}

74-78 DROTTNINGGATAN 74-78

Näfveqvarns Bruk

— Grundat 1623 —

utför **avgjutningar i järn efter insända skulpturer eller ritningar.**
Vi stå kostnadsfritt till tjänst med alla offerter och upplysningar angående
pjäsernas utförande.

Tillskriv oss under adress

NÄFVEQVARN'S BRUK, Näfveqvarn.

Antoinette W. Nordings Eau de Cologne

PARFUMERIE
ANTOINETTE W. NORDING
STOCKHOLM

Etabl. 1846

Till landsorten mot postförskott.

Favorit

Hemstickningsmaskin

förfärdigar hemmets behov av alla slags
stickalster och garanterar alla köpare ett
välavlönat hemarbete

Skriv och begär katalog eller besök genast

Fabriksaktiebolaget

Favorit

Kungsträdgårdsgatan 10, Stockholm 16.

ELEGANTA KLÄDNINGSSPETSAR

Tyll i silke och tråd ———— Kragar och Västar även på beställning

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningslokal

Grevturegatan 13 (hörnbutiken)

Telefoner
539-8326-5619

Malmö

Perseus

Siden- &
Manufakturaffär
Största urval nyheter

HERTHA

ÅRGÅNG XII

DECEMBER 1925

HÄFTE 10

Femtio år i den akademiskt bildade kvinnans historia.

Då Akademiskt Bildade Kvinnors förening den 14 november detta år firade det femtioåra minnet av den första akademiska examen, som i Sverige avlades av en kvinna, kunde den i sanning se tillbaka på en betydelsefull period i den svenska kvinnans historia.

1875—1925! Dessa femtio år innesluta ju i själva verket huvudparten av den svenska kvinnorörelsens historia. Det är under denna tid det stora slaget utkämpats och en förändring genomförts i en stor grupp samhällsmedlemmars liv och tillvaro, så genomgripande, så betydelsefull och så hastig, att jag betvivlar, att man i hela vår övriga historia kan finna ett motstycke därtill. Detta gäller den svenska kvinnan i allmänhet och den akademiska kvinnan i synnerhet. Tiden 1875—1925 betecknar just hennes definitiva genombrott i svenskt samhälle.

Vore man riktigt nogräknad, skulle man kanske snarast räkna denna period från 1870. Det var nämligen då, som den svenska kvinnan erhöll rätt att undergå mogenhetsexamen och bedriva medicinska studier vid universi-

tetet. År 1873 utvidgades dessa rättigheter ytterligare, därhän att hon fick tillåtelse att avlägga samtliga akademiska examina utom inom teologiska fakulteten samt juris licentiatexamen.

Redan innan dessa senare rättigheter medgivits henne, hade emellertid Uppsala fått sin första studentska — nämligen fröken Betty Pettersson från Visby, som blev den första kvinna, som i Sverige avlade en akademisk examen. Ganska litet veta vi om henne, men så mycket är säkert, att hon måste ha varit en mer än vanligt modig och målmedveten kvinna, som vågade först av alla slå in på en bana, där ännu ingen kvinna trampat före henne och där så mycken smälek och så mycken oförståelse mötte de första pionjörerna. Redan en blick på det porträtt av Betty Pettersson, som vi lyckligtvis ännu äga i behåll, ger vid handen, att denna kvinna med den öppna intelligenta blicken ur de mörka ögonen och det stolta kastet på huvudet var en verklig personlighet. Än mer säger oss kanske, att hon redan två år efter sin fil. kand. examen var installerad som

extralärare och klassföreståndare vid Ladugårdslands (senare Östermalms) läroverk, där hon sedan tjänstgjorde, aktad och avhållen av sina elever, till sin förtidiga död år 1885.

Redan innan fröken Pettersson lämnade Uppsala, hade universitetet fått sin andra studentska i Hedvig Bergius, snart också sin tredje i Hildegard Björk. Den fjärde var ingen mindre än Ellen Fries, och tack vare henne kan man väl säga slog studentskan i någon mån igenom i Uppsala. Genom sin begåvning och slutligen sitt vinnande av doktorsgraden visade hon ju de klentrogna, att också en kvinna kunde nå långt på den akademiska banan. Att hon dessutom uppträdde blygsamt och tillbakadraget och aldrig drömde om sådana emanciperade tilltag som att sätta en studentmössa på sitt huvud eller delta i ett valborgsmäsståg, var naturligtvis också ägnat att skaffa henne stora sympatier. Sannerligen — de som studerade vid universitetet under dessa tider kände helt visst ansvaret tungt av att vara föregångare, på vilka allas blickar, i synnerhet de illvilligas, riktades och efter vilkas uppträdande man sedan skulle döma de följande. Läser man de person- och kulturhistoriskt ytterst intressanta skildringar, som Ellen Fries brevledes gett av sin studietid i Uppsala (samlade av hennes studentkamrat och vän Maria Cederschiöld i En banbryterska), så förstår man bäst vilken revolution i det allmänna tänkesättet i fråga om den studerande kvinnans ställning som ägt rum sedan 1880-talets början.

Historisk i mer än ett hänseende

är Ellen Fries' skildring av sig själv, där hon, eskorterad av sin pappa, tar sina första blyga steg i Alma Maters skugga, hur hon ängslig och blyg står utanför dörren till Pontus Wikners föreläsningssal och undrar, om hon vågar stiga in — vilket hon dock vågade! — hur hon lever i Uppsala som en liten snäll familjeflicka, får tusen förmaningar hemifrån, nästan aldrig förs tala med en student, följs hem av jungfru från bjudningarna — och i sin »splendid isolation», som hon kände så hämmande för sina studier och sin andliga utveckling, av hjärtat avundas studenterna deras fria liv och andliga samvaro med varandra. Dock skulle ju också hon småningom komma att andas lättare. Oftare och oftare talar hon om att hon haft tillfälle att råka och resonera med manliga studentkamrater, ett par gånger håller hon föredrag på Historiska föreningen — och på julspelet i Stockholms nation år 1882 vandrade hon med alla de andra studenterna vid den ungdomsfriske Karl Staauffs arm runt salen under »Sjung om studentens» glada toner. Hur egendomligt är det ej för den, som i ett strålände ljus minns sina egna glada och fria studieår i Uppsala och ej minst alla de muntra nationsfester, man där deltog i, att läsa Ellen Fries' ord den gången: »Jag tyckte det hägrade en jämlikhetens och ungdomsfriskhetens framtid, för vilken jag kunde gått i döden». — Ja, mycket måste hon stå utanför, men uppriktiga tyckas i alla fall den hyllning och det erkännande ha varit, som vid hennes disputation och promotion år 1883 ägnades henne, den första

kvinnliga filosofie doktorn, av professorer och studenter.

Trots Ellen Fries' och de övrigas föredöme kommo under de närmast följande åren ej många studentskor till Uppsala. Först vid 1880-talets slut uppgingo de till hela femton. Bland dem var även Lydia Wahlström, och det var under hennes egid, som år 1892 den första sammanslutningen av studentskor i Sverige bildades — Uppsala kvinnliga studentförening. Var och en, som själv studerat i Uppsala, vet vilken insats denna förening gjort i studentskornas liv i Fyrisstaden. Den har varit det sammanhållande bandet mellan alla de flickor, som studerat samtidigt i Uppsala, och tillika ett band, som förenat de tämligen hastigt växlande generationerna med varandra. »U. K. S. F.» — det har för många studentskor varit medelpunkten i kamratlivet.

Efter uppsalastudentskornas föredöme bildade även småningom lundastudentskorna Lunds Kvinnliga Studentförening år 1900, under ordförandeskap av dåvarande fil. kand. Hilma Borelius, och omsider följde även Stockholms och Göteborgs kvinnliga studentföreningar, båda bildade 1912. Den förra, bildad under ordförandeskap av fil. kand. Ebba Nordenson, avled visserligen efter några år men har nyligen återuppstått — vi må hoppas till ett längre och segare liv!

Allt under detta har naturligtvis studentskornas antal vid universiteten stigit som en ständigt växande flod, liksom antalet av dem, som avlagt akademiska examina. Småningom har ju också en och annan kvinna figurerat

bland universitetets lärare. Den första kvinnliga docenten var Elsa Eschelsson, som blev docent i Uppsala i civilrätt 1897, den andra Eva von Bahr, docent i fysik också i Uppsala 1905, den tredje Hilma Borelius, docent i litteraturhistoria vid Lunds universitet 1910, den fjärde Eva Ramstedt, docent i kemi vid Stockholms högskola 1915, den femte, Elsa Warburg, docent i paleontologi vid Uppsala universitet 1925. — En rad av kvinnor ha tagit doktorsgraden; att deras antal emellertid ej är större än det är får sin förklaring däri, att grundlagen hittills lagt hinder i vägen för kvinnan att söka sådan anställning i statens tjänst, till vilken doktorsgraden kvalificerar män.

Det var just detta förhållande som blev anledning till uppkomsten av den sammanslutning, som satte på sitt program att verka för »att åt akademiskt bildade kvinnor må tillerkännas rätt till de förmåner, som de av dem avlagda kompetensproven enligt gällande lagar och författningar tillförsäkra män med samma kompetens — nämligen Akademiskt Bildade Kvinnors Förening.

Den närmaste anledningen till dess bildande var den, att då vid 1904 års riksdag kungl. proposition framlades i läroverksfrågan, inte något som helst avseende hade fästs vid den petition angående kvinnors anställning vid statens läroverk, som ett år tidigare inlämnats till Kungl. Maj:t från akademiskt kvinnohåll.

Då konstituerades i november 1904 den nämnda föreningen under ordförandeskap av Elsa Eschelsson. Se-

dan dess har den oavlåtligt och energiskt arbetat för sitt mål. Det närmaste resultatet blev den motion, som 1907 frambars i riksdagens kamrar av herrar Trygger och Kjellberg om sådan ändring av regeringsformens par. 28 att kvinnor måtte kunna få tillträde till vissa statens ämbeten, nämligen de med kungl. fullmakt. Denna antogs andra gången av riksdagen år 1909. Genom olika etapper har kvinnorna sedan kommit fram till den nu gällande s. k. behörighetslagen som ger kvinnor befogenhet att söka och inneha civila statstjänster av alla slag med ett fåtal angivna undantag.

Ser man nu tillbaka på den gångna första 50-årsperioden i de akademiska kvinnornas historia i Sverige, finner man, att den framstår som ett avslutat helt och att de kvinnliga akademici i dubbel bemärkelse ha rätt att i år fira jubileum, nämligen ej blott 50-årsminnet av den första akademiska examen, som avlades av svensk kvinna, utan ock avslutandet av den viktiga period, som betecknar den akademiska kvinnans genombrott i svenskt samhälle. Först i år har steget tagits fullt ut, och kvinnan medgivits rätt ej blott att förskaffa sig samma utbildning som mannen utan ock att under samma förutsättningar som han tävla om befattningar i statens tjänst och således draga den ekonomiska vinsten av de dyrbara studierna.

Återstår så att se ännu en viktig sak: hur kvinnans likställighet med mannen vid tillsättandet av statstjänster kommer att te sig i framtiden ej blott på papperet utan ock i praktiken.

— Men det blir nog — för att tala med Kipling — »en annan historia».

Kanske skulle man nu till sist, när man kommit fram till denna viktiga milsten i den akademiska kvinnans historia, med fog vilja fråga:

Vilket gagn ha under dessa femtio år kvinnorna visat sig ha av universitetet och vetenskapen, och vilket gagn ha universitetet och vetenskapen haft av dem?

Vad den första frågan angår är den ej svår att besvara. Det ligger i öppen dag, att universitetsstudierna i allra högsta grad verkat höjande på kvinnans intellektuella nivå, att de — för att nu inte tala om själva kunskapsmeddelelsen — vidgat synen, skärpt det kritiska sinnet och stimulerat till eget produktivt vetenskapligt arbete. Att den rad av kvinnliga lärare, läkare, advokater, journalister o. s. v., som redan utgått från universitetet, gjort en betydande insats i kulturarbetet, vågar väl ingen förneka.

Hur ha då kvinnorna gagnat vetenskapen? Den frågan tycks kanske svårare att besvara. Mången förnekar kanske t. o. m., att kvinnorna på detta område gjort någon insats alls att tala om. Den förefaller ju i varje fall så försvinnande liten vid sidan av männens. Man bör emellertid akta sig för förhastade jämförelser mellan män och kvinnor, och i synnerhet på ett område som detta. Vi måste minnas, att trots att man beräknar antalet av nu levande kvinnor med akademisk examen till ungefär ettusen, så utgöra de dock ett försvinnande fåtal i jämförelse med antalet män med samma utbildning. Vidare är antalet av de kvin-

nor, som fortsätta sina studier utöver kandidatexamen, ofantligt mycket lägre, även relativt taget, än antalet motsvarande män, detta naturligtvis i hög grad beroende på att kvinnan hitintills icke kunnat ha samma ekonomiska vinst av de dyrbara universitetsstudierna som männen. Men ett vetenskapligt arbete börjar för de flesta först efter licentiatexamen.

Under sådana förhållanden tror jag, att vi i alla fall kunna vara stolta över att så pass många svenska kvinnor redan innehaft eller inneha docentur, vilket ju alltid är en borgen för vetenskaplig kapacitet, och att bland övriga kvinnor, som ägnat sig åt vetenskapligt arbete, kunna räknas ett flertal betydande förmågor. Jag behöver endast nämna några namn som Ellen Fries, Lydia Wahlström, Klara Johanson, Emilia Fogelklou, Gerda Uddgren för att bevisa detta. Kunde man jämföra antalet av dessa kvinnor med antalet betydande vetenskapliga förmå-

gor bland männen, och besinnade man samtidigt under hur ojämförligt mycket svårare förhållanden kvinnorna arbetat och alltjämt arbeta, skulle man antagligen finna, att dessa senare icke stode sig slätt vid jämförelse.

BETH HENNINGS.

Med. Dr Greta Muhl av K. M:t utnämnd till överläkare vid Flensburgska vårdanstalten.

K. M:t har alltså ovanligt nog beagnat sig av sin rätt att ändra medicinalstyrelsens utnämning. Ett ingripande som i detta fall måste hälsas med stor tillfredsställelse. Både därför att dr Muhl enligt samtliga myndigheters och sakkunnigas medgivande var den ojämförligt mest meriterade och därför att förbigåendet av henne otvivelaktigt dikterats av önskan att undvika en kvinnlig chef — alltså ett försök att undgå behörighetslagens konsekvenser.

Notiser från bokvärlden.

Charlotte Löwensköld av *Selma Lagerlöf*. Albert Bonniers förlag.

Nu är den förtrollade ringen åter slutet omkring oss. Selma Lagerlöf berättar historien om Charlotte Löwensköld så som endast hon kan det. Omständligt, utan någon brådska, en mängd detaljer relaterade — hon vet att hon har råd till det, suveränt lugn låter hon oss höra på och vi göra det, motståndslöst överlämnade åt henne, med spänningen endast ökad därför att hon uppehåller oss — låter hon

det inre händelseförloppet, de berörda personernas själstillstånd, själva den avgörande krisen i deras liv forma sig fram i vardagens göranden och låtanden. Men visst sker det också otroliga saker, man är ju i Värmland och i Selma Lagerlöfs Värmland, dock bli även dessa på något vis enkla och naturliga. Berätterskan förmår oss att acceptera dem som barnen sagans troll och jättar och underbara händelser.

På så sätt leva vi andlöst med i Charlotte Löwenskölds, den karska

stolta Charlottes förälskelsehistoria, som gör henne så över all hövan ödmjuk — som hon själv tror. Karl-Artur får också all rätt i världen att vara den ledlösa idealisten — för att inte helt öppet säga stackarn fast en helighetsgloria anges skymta kring hans huvud — och ändå vara dyrkad av Charlotte. Det blir trovärdigt alltsammans, o c k s å att Karl-Artur i behaglig tid »dödar kärleken» för Charlotte. Ehuru den saken nog i själva verket redan besörjts av sig självt! Och sedan sluter sig berättelsens ring till ett »lyckligt» slut. Det tro vi också på, vi av Selma Lagerlöf sagoförtrollade barn.

Excellensen på Gustafsvik. Några drag ur Georg Adlersparres levnad tecknade av *Lotten Dahlgren*. Wahlström & Widstrands förlag.

Lotten Dahlgren, den betrodda och skickliga litteraturförvaltaren av så många familjepapper, har i år kommit med ingenting mindre än brev av och anteckningar om Georg Adlersparre. Det är en efterskörd ur det Nordenfeldtska familjearkivet, och den har givetvis sitt stora intresse genom att den ger oss några drag ur Georg Adlersparres levnad. Brevens beröra visserligen ej den framför allt viktiga tiden av hans liv, då han var med om att göra svensk historia, men de ge återigen en ganska intim bild av excellensen som i ro på sitt Gustafsvik intresserar sig för tidens vittra företeelser, framför allt Tegnér's »gudomliga stycken», som får lustiga brev från »Vännen Brinkman» och som själv skriver älskvärda sådana till den »Gracieuse Herr Kammarherren», den »Välborne Herr Kammarherren! Ridaren af Nordstjerne-Orden», som han, alltid fasthållande vid tituleringen, nämner vännen Olof Nordenfeldt på Björneborg.

Som ett komplement till excellen-

sens brevväxling med Björneborg ha också en del brev från sonen Carl August — Albano-Adlersparre — influerat. Genom dessa, likaledes till Olof Nordenfeldt, föres man till sist nära in på Georg Adlersparres sista sjukdom och sista stunder och får bevittna sonens sorg över den älskade och beundrade faderns bortgång.

Någon självständig värdesättning av Georg Adlersparres omstridda och komplicerade personlighet säger sig utgivarinnan i sitt förord ej ha vågat sig på eller önskat framkomma med. Hon har också i en helt objektiv framställning av de kända händelserna i Georg Adlersparres liv förbundet dessa med de faktiska drag som genom de nu publicerade breven framkomma.

Resan ut av *Gurli Hertzman-Ericson*. P. A. Norstedt & Söners förlag.

Fru Hertzman-Ericsons styrka är den säkra iakttagelseförmågan inom en henne förtrogen omgivning. Med denna till utgångspunkt kan hon ge särdeles goda teckningar. Säkerligen är det inget misstag att påstå att mycket av det bäst gjorda i hennes böcker är direkt sedda och iakttagna motiv, att episoder, interiörer och exteriörer direkt filmats genom hennes egen gott uppfångande blick. Bakom detta formar förf. med ärlig strävan karaktärsstoffet.

Med dessa förutsättningar har den stockholmska torftiga förstadsmiljön i *Resan ut* blivit en synnerligen god bild, och lilla Jessie med alla sina möder och besvär som vikarierande moder för sina små syskon är på en gång djupt rörande och friskt roande. I lika verklighetsgod är hennes besvärliga uppväxttid med friplats i en av stadens flickskolor — snabbteckningen av det gamla skolfrökenstriumviratet med 80-talets emancipationsluft omkring sig, osökt inviterande obetänksamma och glada barnasinnen att ha roligt åt

yttre små egenheter, men var och en av de tre i alla fall ståtligt respektgivande i sin starka karaktärsfullhet, är i förbigående sagt ypperligt gjord. Och lilla Jessie växer upp inför våra ögon, just som hon skall med sina anlag, till en god, varmhjärtad och plikt-kännande ung flicka.

Men »resan ut» skulle förf. sparat sig. Där står fru Hertzman-Ericson inte längre på säker mark, det blir romanskrivning i dess icke goda bemärkelse. Inte för att man kan säga att förf. inte synes känna till London — här finns träffande målningar lika så väl som från stockholmsförstaden — men från första presentationen av Mrs Harringtons pensionat och genom hela Londonskildringen med där förekommande människor, därvid inte förglömandes att framför allt nämna den med romanhjältens attribut rikt smyckade mr George Seymour, sjunker berättelsen till en avgjort lägre nivå. Dessutom, utan att närmare ingå på det sökta erotiska motiv som stackars Jessie får vara med om att framställa, må det tillåtas mig att i detta sammanhang uttrycka min förvåning över att det så ofta händer — som här — en annars god författarinna att hon förlorar blicken för det psykologiska sammanhanget och tappar sitt eget goda verklighetssinne så fort hon kommer till bokens kärlekshistoria. Gammal nött klichéförelskelse, till denna en nypa mustig sensualism — sådant är duktigt och nuvarande författarkonvenans bjuder det — som ytterligare påbröd modern frigjordhet vilken tveklöst accepterar älskarinneställningen och — kvinnan »som längtar att tjäna», som lägger sig som en matta för den älskades fötter i ljuv självuppgivelse, allt i en brokig men ytterligt brukad uppvisning, utan ett uns av ny krydda. Den »nya kvinnan», som man gör ansatser att teckna och som delvis verkligen framträtt i ny litteratur under andra aspekter, krym-

per ihop ända till obefintlighet i de förelskelsehistorier som gemenligen förekomma i en »modern» roman.

När detta sker på det färska trädet, i de skrivande kvinnornas böcker, vad vågar man då vänta av mannenförfattaren?

Margareta Akeleye. Berättelse från den gamla goda tiden i Skåne av *Sigrid Kurck*. Albert Bonniers förlag.

Det är roligt att läsa om den gamla goda tiden i Skåne så som Sigrid Kurck berättar om den. Till och med en enkel upplänning tycker sig första Skåneland och dess charm. Man umgås med förtjusning med fröken Margaretas honoratiories bland befäl och statare vid gården och förstår riktigt bra deras skånska språk. Och »Herr-Fröken» själv på Kragerup är sannerligen en bekantskap att göra.

Troligen har man inte full rätt att anmärka på fröken Margaretas förelskelsehistoria — fast hon är avgjort mera imponerande innan den börjar. Designeringen »den gamla goda tiden» avväpnar.

Befriaren i högtidssagner och bilder av *Emilia Fogelklou*. Med helsidesbilder efter Fra Angelico och teckningar av E. Ollers. Albert Bonniers förlag.

En bilderbok för hemmen och de yngsta nämner Emilia Fogelklou denna ljuva bok där hon låter bibelns berättelser om Befriaren blanda sig med Svenska Psalmbokens vackraste strofer, med C. J. L. Almquist's Songes, Codex Buræanus' legenddikt, Cædmons Korsväde och eget innerligt skönt förtäljande medan Fra Angelicos fromt höga bilder lägga sin tolkning därtill av mänsklighetens mest vingade aning, underbaraste verklighet och eviga hopp. I öm känsla av de ord som lyfta in det annars ej för barnen gripbara i barnens värld finner hon

dessas och berättar för dem om dessa märkvärdiga ting så enkelt som skedd de de runt ibland oss. Och genom synerna — orden sjunger och blommar det heligas djupaste mening i förunderlig glans just i denna enkelt innerliga, stilla gripande form.

Men denna bok, som barnen måste älska, är förvisso också för oss stora.

Till de sköna helsidesbilderna efter Fra Angelico sluta sig E. Ollers' teckningar och dekorativa utstyrsel av boken, som är i folioformat, som ett fullt värdigt komplement.

Vår tid. Årsbok utgiven av Samfundet De Nio 1925. Tionde årgången. Bokförlaget Natur och Kultur.

Vår tid kommer i år ut som jubileumsårgång. Det är den tionde i ordningen, och tio år ha förflutit sedan Samfundet De Nio stiftades.

Jubileer medföra ofta en uppgörelse med det som varit. Här företar samfundets ordförande, Viktor Almquist själv en sådan i årsbokens första artikel. Men det är inte utan att man också vill ha ett ord med därvidlag, och det står ej att hjälpa att man då kommer med en direkt anmärkning i fråga om Vår tid. Redan namnet anger ett bestämt syfte med denna publikation och detta har även som program angivits, men endast i ganska ringa mån har De Nios årsskrift blivit den väntade speglingen av tidens litterära och konstnärliga strömningar. På sitt sätt har då aktualiteten mera tillvaratagits i de artiklar som berört freds- och kvinnofrågan.

Även i denna årgång utgöra allmänna litterära uppsatser, visserligen i sig själva av värde men utanför de tidstypiska företeelsernas plan, den större delen av årsboken, såsom Aristoteles poetik av K. G. Ossiannilsson, S. B. Liljegrens granskning av Miltons personlighet, Dantekännaren Arnold Norlinds essay om Dantes och Giovanni del Virgilios brevväxling och där-

till Ruben G:son Bergs framdragande av Fredrika Bremers operatext Blenda, tillkommen som bekant för att stimulera Lindblad till en större ton-dikt.

Ruben Berg publicerar den version av Fredrika Bremers Blenda som befinner sig i Lindblads dotterdöttrars ägo. Det har icke varit förf. bekant att Blenda finns bevarad även på annat håll. Både de tre färdiga akterna och de fragment han meddelar föreligga i något avvikande form jämte några ytterligare fragment i en avskrift som för många år sedan skänktes av fru Anna Hierta Retzius till Fredrika-Bremer-Förbundets arkiv.

Man har snarast ansett detta till stor del på Stagnelius' Blendaepos av Fredrika Bremer byggda utkast som ett kuriosum och framför allt som ett bevis på Fredrikas redobogenhet att stå Lindblad till tjänst. Hon befann sig dessutom vid denna tid i en särdeles produktiv och upplivad period och fann det roligt att försöka den nya genren. Mycket seriöst tog hon dock inte uppgiften, och man skulle vilja säga att åter Ruben Berg behandlar saken en smula för litteraturhistoriskt allvarligt. Fredrikas tydligen ur ett för tillfället uppsluppet skämtlynne framkomna förslag i ett brev till Lindblad om eventuell användning av några ganska drastiska sägenmotiv torde näppeligen berättiga en reflexion om hur romantik och realism här bryta sig hos Fredrika Bremer.

Anmärkningsvärt är emellertid att Fredrikas Blenda av Ruben Berg, liksom av Sven Söderman i hans anmälan av Vår tid för i år, framhålles som ett lovande utkast till en operatext.

Till årsbokens tidsspeglande artiklar hör Gustaf Hellströms »Vilda västern» i nyare amerikansk litteratur (man vill dock sätta frågetecken för redaktionens och förf:s goda minne, då

Klara Johansons redan 1921 gjorda presentation av Amerikanska rebeller borde gjort den nya presentationen i flera delar överflödigt). John Landquists Marika Stjernstedtsartikel är likaledes aktuell, och Ann Margret Holmgrens redogörelse för Jane Adams knyter sig till det i tiden framträdande. Marika Stjernstedts Kvinnan på tröskeln analyserar i fullkomlig överensstämmelse med det syfte som genomgående borde vara årsbokens en aspekt av tiden som är.

Dikter av Gustaf Ullman och Fredrik Vetterlund komplettera innehållet.
E. K—N.

Från F.-B.-F.kretsarna.

Gävlekretsen hade den 19 oktober sitt första sammanträde för hösten, varvid F. B. F:s förvaltningsutskotts förslag angående Herthas omläggning samt därmed sammanhängande stadgeändringar behandlades och tillstyrktes. Fru Mattis Grundell lämnade en skildring av förbundets årsmöte i Mariestad. Därpå följde föredrag av fröken Ellen Kleman, Stockholm, Internationella kvinnoporträtt — en skissering av den internationella kvinnorörelsens förgrundsfigurer. Samkväm med tesupé.

Den 27 november hade kretsen sitt andra möte för hösten varvid fröken Clara Wahlström talade över ämnet Samhällsanda. Vid det därpå följande samkvämet utfördes sång av fru Gundel Asbrink.

Halmstadskretsen av Fredrika Bremerförbundet hade sitt första höstsammanträde den 14 oktober. Kvällen var anordnad som en hemslöjdsafton, med föredrag av fröken Ellen Dominicus om "Hemslöjden, dess historia, utveckling och betydelse". Föredraget illustrerades av en del skioptikonbilder, visande linberedningens olika stadier och en del äldre och nyare hemslöjdsalster, speciellt från Halland. Salen var vackert dekorerad med en rikhaltig utställning, omfattande gardiner och möbelyger, ryor och trasmattor, rödlakanskuddar

och opphämtadukar, en del sydda saker i hallandsöm i tryckta mönster några vackra hallandsdräkter, tröjor och klädningar m. m., i bindslöjd, möbler, lampor och keramik.

Det livligaste intresse visades för mattan, som förfärdigats under sommaren av kretsens medlemmar för att skaffa medel till en länsstipendiefond i Halland. Den är 2,25×2,75 meter och består av 99 rutor sydda i korsstyggn på stråmalj. På mattans baksida är sytt följande: "Sommaren 1925 sydde medlemmar av Fredrika-Bremer-Förbundets Halmstadskrets denna matta på initiativ av fru Anna Forthmeier-Johansson. Mönstret komponerades av fru Betty Sandberg och överfördes till korsstyngsbroderi av fru Ulla Österlund, född Dillberg. Mattan utlottades till förmån för Hallands läns stipendiefond."

Redogörelse lämnades för ombudsmötet i Mariestad; sång och musik, varefter ett animerat samkväm vidtog.

Den 29 oktober hölls åter ett möte, anordnat som Anna Norrie-afton med Felix Körling som ackompanjator.

Hälsingborgskretsen hade den 1 oktober sammanträde i klubblokalen, varvid ordföranden, fröken Signe Wennberg, redogjorde för Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte i Mariestad. Fru Ingrid Sjövall skildrade där efter Apelyddsskolan och dess verksamhet; båda föredragen beledsagades av ljusbilder. Härpå följde musik av fru Bergström, teservering och samkväm.

Den 28 oktober samlades kretsens medlemmar för att åhöra ett föredrag av professor Viktor Wigert, Lund, om Den sociala hjälpverksamheten bland psykiskt sjuka. Efter tesupén sjöng fröken Alma Löfquist, ackompanjerad av fru Ragnhild Schlyter.

Den 18 november sammanträdde kretsen i klubblokalen under ordförandeskap av fröken Signe Wennberg. Advokaten fröken Matilda Staël von Holstein talade om Profiler och intryck från Internationella Kvinnoförbundets kongress i Washington maj 1925. Därefter tesupé med samkväm och sång av fröken Elsa Strömberg och fru Anna Mårtensson.

Under stark tillslutning höll teol. och fil. kand. fru Ester Lutteman den 19, 20, 23, 24 och 25 november en serie föreläsningar med hänsyn till undervisningen i bibelkunskap, varvid tillfälle till samtal beredas.

Kursen var huvudsakligen avsedd för lärare och lärarinnor, men tillfälle hade dock beretts pedagogiskt och religiöst intresserade inom kretsen att taga del av densamma.

Efter första och sista föreläsningen var samkväm anordnad med musik av fru Ragnhild Schlyter och fröken Astrid Prip.

Jönköpingskretsen har under hösten anordnat tvenne kretsmöten. Vid det första, den 13 oktober, skildrade skolföreståndarinnan fröken Lotta Rignell sitt besök vid Elsa Brändströms två hem i Tyskland, för krigsbarn och f. d. krigsfångar.

Det andra mötet, den 19 november, ordnades i största hast då advokat Mathilda Staël von Holstein, som passerade staden, uttalade en önskan att få för kretsen skildra Internationella Kvinnoförbundets Washingtonkongress i våras. Mötet avslutades med tesupé.

Kristianstadskretsen sammanträdde den 21 oktober i Frimurarehotellets festvåning, under ordförandeskap av fru Elisabeth Sjövall. Aftonens program upptog föredrag av professor V. Vigert, Lund, över Den sociala hjälpverksamheten bland psykiskt sjuka. Vid samkvämet musik av fru von Sydow.

Malmö kretsen hade den 19 oktober sitt första sammanträde för hösten under fru E. Quensels ordförandeskap, varvid professor V. Vigert, Lund, talade om Den sociala hjälpverksamheten bland psykiskt sjuka.

Den 16 november sammanträdde åter kretsen, varvid fru E. Quensel redogjorde för Mariestadmötet och advokat M. Staël von Holstein höll föredrag om Washingtonkongressen. Samkväm och supé, sång av fröken Ingrid Nilsson till Martha Stuhres ackompanjemang.

Norrköpingskretsen har tillsammans med stadens övriga kvinnoföreningar

under hösten anordnat tvenne offentliga föredrag.

Det första hölls den 26 oktober av redaktören och riksdagsmannen C. Ward och behandlade Svensk socialförsäkring, särskilt sjuk- och olycksfall samt ålderdomspensioneringen.

Det andra hölls den 3 oktober av borgmästaren och riksdagsmannen C. G. Björkman om Den fria rätts hjälpen och hade ett särskilt för staden aktuellt intresse då "Norrköpings rättshjälpsanstalt för mindre bemedlade" samma dag började sin verksamhet.

Den 23 november anordnades samkväm och handarbetsafton i Hushållsskolan Margaretas festvåning varvid fröken Emelie Andersson gav en skildring av Mariestadmötet. Därpå vidtog sång och musik av fruarna Gertrud Rasmusson och Helga Lindvall. Förbundets beslut att Hertha skall utgå till alla förbundsmedlemmarna mottogs med odelad sympati. Det talrikt besökta samkvämet avslutades med tesupé.

Stockholmskretsen, som har planerat tre litteraturaftnar för vintern omfattande fransk, engelsk och tysk skönlitteratur, hade den första av dessa den 30 november å Grand Hôtel varvid författarinnan Marika Stjernstedt kåserade över Nyare fransk skönlitteratur. Under det därpå följande samkvämet sjöng fru Blenda Lemon.

Den 26 november hade en föredragsafton anordnats för Fredrika-Bremerskolans kursdeltagare i Klara folkskolas kollegiesal varvid fil. lie. fru E. Vougt-Hultén berättade om sitt deltagande i en treårig vetenskaplig forskningsfärd till Kamtjatka; föredraget ledsagades av skiopikonbilder. Fröken Eva Sondén föredrog en del sångnummer.

Den 10 december hade skolan julsamkväm på Internationella klubbens lokal med Lucior, julkaffe och sagostund.

Växjö kretsen hade den 8 oktober sitt första kretsmöte för hösten, varvid sekreteraren i ett kåserande föredrag skildrade Mariestadmötet, och en del föreningsangelägenheter handlades. Söng föredrogos av fröknarna Christerson och Frykman. Tesupé.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.
Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postupplaga: $\frac{1}{4}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{2}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm. Redaktions-tid: tisdagar och fredagar kl. 1-3. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: kl. 11-4 varje söckendag. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62.

JOHANNA BRUNSSONS VÄVSKOLA

Kurser för utbildning av

Vävlärarinnor, Arbetsförestånderskor, Yrkesväverskor, Hemvävning

Tel. 133 63. Skola o. försäljning: KUNGSGATAN 70, Stockholm Tel. N 437

**Hygieniska sängkläder,
Ottomaner & Kuddar,
Täcken & Filtar,**

alla sängkläder tillverkas å egen verkstad

Lovan Swenson STOCKHOLM
Stora Nygatan 5

A. OLSSON
BLOMSTERHANDEL
KLARABERGSGATAN 23

Allm. Tel. Norr 564 Riks Tel. 8987

*FÖRSTKLASSIGA VAROR!
SMAKFULLT ARBETE!
BILLIGA PRISER!*

REKOMMENDERAS

Fru Emilie Elmenhoff

Klinik för hårets och hudens vård

M A L M Ö

Regementsgatan 16 — Telef. 46 46

Manicur- & Damfrisersalongen

(Fläkta Örn's Parfymeri)

M A L M Ö

Hamngatan 4 — Telef. 75 46

“La Fleuriste”

M A L M Ö

Gustav Adolvs torg 8 B - Tel. 47 41

Blommor, Kransar

Specialitet:

Brudbuketter — Bordsdekorationer

A.-B. John V. Löfgren & Co

Kungl. Hovleverantör

Riks 429 Fredsgatan 3 Stockholm A. t. N. 5048

Sverges äldsta, största och
bäst renommerade *specialaffär* i
Siden- och Ylle-
klänningstyger

Prover till landsorten sändas *gratis*
och *franco*

I N N E H Ä L L .

Femtio år i den akademiskt bildade kvinnans historia.

Av Beth Hennings.

Med D:r Greta Muhl utnämnd till överläkare.

Notiser från bokvärlden.

Från F.-B.-F.-Kretsarna.

GUMMISULOR OCH GUMMIKLACKAR

"Kuntzes Extra"

marknadens förnämsta fabrikat, lätta och behagliga
med enastående slitstyrka.

Gummileksaker — uppblåsbara och flytande —
största sortering i trevliga nyheter.

Dessutom rekommendera vi vårt välförsedda lager i **Gummihandskar,**
Gummisvampar, Gummimattor, Bollar, Reskuddar,
Tennis- och Gymnastikskor m. m., m. m.

KAUTSCHUKS- & GUTTAPERKAVARU-AKTIEBOLAGET
KUNTZE & Co.

Norrköping — STOCKHOLM — Sundsvall